

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Anarhija — organizacija — disciplina.

Po preobratu je vse drvelo v socialistično stranko, organizacij pa skoro ni bilo. Nekateri požrtvovalni sodrugji so v prvem trenutku pred prevratom in po njem začeli organizacije snovati. Vsakemu je danes čisto jasno, da v prvem momentu niso mogli biti bogzna kako izbirčni pri sentavljanju odborov in take momente je lahko marsikateri izrazil, katerega ste poprej videli vse povsod drugod, le v socialističnih organizacijah ne, pa je prišel v odbor in v mnogih slučajih je zavzel kar najvažnejše mesto v stranki. Čisto nič se nam ni treba čuditi, če so polagoma izginili skoro vsi prvotni funkcionarji, ki so imeli od vsega početka v mnogih slučajih glavno besedo. Ostali so trajno le tisti, kateri so vzeli stvar bolj resno in v katerih je bil socializem že res tudi v srcu. Šele polagoma se je začela javljati večja pažnja na organizacijske prispevke in tudi drugo organizacijsko delo. Od začetka se nihče ni mnogo brigal za socialistični program ter jih je tudi malo, ki bi ga poznali in ga res tudi razumeli. Smelo lahko trdimo, da faktičnih organizacij ni bilo. Danes so imenovali enega, jutri zopet drugega za strankinega tajnika, kateri po veliki večini niso bili nikakšni organizatorji in tudi obenem učitelji socialističnega ter organizatoričnega pravega pokreta. Navajamo samo en primer: Tajniku KDZ so organizirali drugi sodrugji v nekem kraju shod, kateri je nadvse dobro uspel. Zve-

čer pride ta tajnik k nekemu zaupniku in mu pripoveduje o uspelem shodu in ga opozarja, da bo potrebno tam ustanoviti organizacijo; on, ki je bil tam in imel ljudi skupaj, jih pa ni organiziral. Torej lahko trdimo, da smo bili čreda ljudi, ki so vsi nekaj hoteli, ampak vsi skupaj niso vedeli, kaj hočejo. Šele polagoma smo se začeli konsolidirati. Pravilnika ni bilo in to tudi ni bilo potrebno, saj je bil predsednik in prezident raznih drugih institucij obenem tudi strankin statut, kar je on rekel, to je bilo pravilno, česar pa on ni hotel, pač ni bilo pravilno.

Prišla je druga doba, doba organizacijskega dela. Najvažnejše v vseh organizacijah je organizacijski pravilnik, tembolj v politični organizaciji. Najglavnejši cilj, ki zasleduje socializem, je boj proti sedanjemu družabnemu kapitalističnemu sistemu. Nadomestiti ga hočemo s socialističnim.

Kako hočejo in nameravajo to doseči tisti, ki pri vsaki priložnosti kažejo, da jim je organizacija trn v peti, ki ne prenašajo nobene kontrole, ki se nočejo pokoravati nobenemu skleni in ki so, če ne gre vse po njihovi volji, takoj pripravljeni izdati svoj časopis. Naenkrat se opaža, pri takozvanih opozicionalcih velikanska agilnost in vsak zna takoj napisati dva, tri članke, ki bi naj imeli namen zagovarjati njihovo početje in ki bi naj pokazali, da so nekaj zmožni. S tem dejanjem pa zavednemu socialistu ne bo nihče doka-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

zal, da so mu organizacije na srcu in da je njegovo delo združevalno ter za poglobljenje socialistične delavske solidarnosti koristno. Za vzgled si naj vzame Golmajer tole epizodo, ki se je odigrala v neki kovinarski tovarni, ko so dobili že peti opozicionalni časopis, ki hoče biti tudi socialističen, namreč »Rdeči Prapor«. Najpoprej so ga zasukali okoli in okoli, potem pogledali, kdo je izdajatelj, nato ga pa ne da bi čitali vse lepe besede opravičevanja, raztrgali na drobne kose. Delavstvo že danes čisto dobro ve, da se nahaja »Naprej« v velikih finančnih težavah in da ga mora vsak mesec točno plačati, če ga hoče čitati in vzdrževati, da tukaj nekaj ne more biti v redu, če se jim pošiljajo razni časopisi mesece in mesece ne da bi se zahtevalo zanje točno plačilo. Kdor misli, da dela s tem vzgojevalno delo, se strašansko moti. Od tistega časa, ko so se na slovenskem ustanovile dobre organizacije, katerim na čelu je bilo pokrajinsko tajništvo, katero je začelo storjene sklepe izvrševati, se je začela opazovati zmirom večja nervoznost. Članstvo, katero se je v sedanjem dveletnem delovanju naučilo svoje organizacije spoštovati in ceniti, bo znalo svoje organizacije tudi čuvati. Delavno ljudstvo spoznava, da potrebuje dobrih enotnih organizacij, ki bodo držale tudi svoje generale v šahu in jih podvrgele disciplini: točnemu izvrševanju storjenih sklepov. Če bi bili anarhisti, takrat bi lahko delali vsak po svoji glavi, vsak na svojo lastno odgovornost. Če smo pa socialni demokrati, potem pa

Citajte Cankarja!

Cankar je vstopil v slovensko književnost kakor škuka med léne krape. Slovenskih literatov pa ni požiral, samo grizel jih je. Še danes žive mnogi, ki jim je zasadil ostre zobe svoje kritike v mekužno meso. Njih meso je bilo iz gumija, niti kri se ni pocedila, niti se ni poznalo, kam so pritiskali zobe. Slovenski inteligent, ki je čital »Krpino kobilu« prvič šele leta 1922., je začudeno vprašal: »Pa gospod Govekar še vedno hodi med družbo?« Da še vedno hodi in bo hodil, ker Cankar ni požiral slovenskih literatov, samo pokazal je, kako bi bilo, če bi Šentflorjanska dolina ne bila tako strašno šentflorjanska. Ljudje, ki ne čitajo Cankarja, se ne smejo čuditi, da Cankarjevi spisi niso imeli popolnega uspeha. Slovenski literati bodo imeli kožo iz gumija tako dolgo, da bo narod začel čitati in misliti sam, po svoje. Krapji bodo hodili med družbo, dokler jih ta družba sama ne odkloni.

Vse vprek slišiš samo hvalo o Cankarju. Če pa si vsaj malo vsiljiv, če potipaš malo bolj natanko, spoznaš, da Cankarja nikjer ne poznajo.

Inteligenca ga ni čitala, ker je imela rajši francoske in nemške romane. Vzgojitelji ljudstva ga niso čitali še iz posebnih razlogov: duhovnikom je pretila zgrba brezskrbne službe, učiteljem se je pa zdel preoster Cankarjev bič. Vsi gospodarji so se zgražali: »Kaj? Vsi delavci naj bi čitali? Kdo bo pa delal? Ostali so samo še hlapci in dekle, ki bi se res lahko z ljubeznijo oklenili Cankarjeve besede. Toda — malo jih je med njimi v takem položaju, da bi si lahko kupili kako Cankarjevo knjigo, pa ti si je ne kupijo, ker se štuji med gospode, ali pa so podobni Pisku iz »Hlapcev«. Vsi drugi imajo premalo denarja za krompir v oblicah, kako naj si kupijo knjig? Ko so si končno nekateri le hoteli pomagati s tem, da so se združili, da si je vsak utrgal od ust košček krompirja in da so na ta način zbrali vsi skupaj za nekaj knjig — takrat so zvedeli, da je večina Cankarjevih knjig sploh razprodana, da sploh ni mogoče dobiti jih. Tiste pa, ki so na prodaj, so tako drage, da jih more kupiti edino še kak verižnik.

Tako spoštuje slovenski narod moža, o katerem slišiš na vsakem oglu, da je bil največji med nami. Hvalijo ga samo zato,

da se ubranijo njegove kritike, češ, mi smo s Cankarjem istega mnenja, za nas njegova kritika ne velja... V ta namen so nametali na Cankarja toliko hvale, da ga zdaj niti ne vidimo niti ne slišimo ne iz nje...

Proti temu je samo ena pomoč, citajte njegove knjige, naj gredo iz rok v roke!

Kot Slovenci, kot proletarci in kot ljudje smo dolžni, da spoznamo tega moža, ki je bi pravi duševni velikan i kot Slovenec, i kot proletarec, i kot človek.

Slovenci smo imeli prav malo velikih mož, in če smo jih nekaj imeli, so po veliki večini zbežali k drugim, večjim in bogatejšim narodom. To velja posebno za pisatelje:

Lakota slave, blaga vleče pisarja drugam!

Tako pravi Prešeren, in prav ima! Slovencev je malo, pa še tisti ne čitajo radi. Zato ni mogel pri nas še noben pisatelj živeti od samega pisanja. V znanosti je isto. Učenjak je moral pisati po nemško, drugače bi njegovih razlag nihče ne čital. Če bi hodili vsi bos, bi ne bilo čevljarjev pri nas, gotovo ne!

spoštujmo demokratiški princip in delajmo skupno po sklepu večine! Kdor vzame razredni boj za nekaj resnega, tisti je prisegel na sveto vojno socializma. Kdor se boji v tej vojni sodelovati in naj si bo general ali navadni vojak, naj stopi v senco, da ga ne bodo solučni žarki socializma preveč opekli. Kdor se pa sodelovanja v enotnih organizacijah, ki so naša vojska za to vojno ne boji, se pa mora sklepom večine pokoravati, to se pravi, držati se mora discipline. Kdor hoče drugače, je sovražnik socializma in ne bo nikdar pomagal delavnemu ljudstvu do zmage. Dol z anarhijo! Naj živijo organizacije in njih disciplina! Kdor hoče delavnemu ljudstvu res pomagati, se bo odločil za močne organizacije in bo 18. marca vrgel na štajerskem kroglico v 8. na Kranjskem pa tudi v 8 skrinjico.

Politične vesti.

+ Vsak berač svojo malho hvali. Kdor se bo dal zavesti od hvale, bo dal svoj glas v tisto malho, ki jo bo nazadnje slišal hvaliti, ali pa o kateri bo slišal največ pohval in obljub. Zato je treba, da vsak natanko pregleda vse malhe od vseh strani posebno pa od znotraj! Potem se mu ne bo težko odločiti, saj bo videl, da mu nobena stranka ne dovoli pogledati vsebine, kajti edinele SSJ polaga javne račune o svojem delu in dela res tisto, kar sklene organizirano ljudstvo in se ne boji v javnosti povedati tudi o lastnih pristaših, če so kaj zagrešili.

+ Išči resnico! Zapodi vse tiste, ki ti pravijo, da je greh čitati nasprotno časopise! To govore samo zato, da bi ti in tvoji sodrugi ne spoznali njihove laži. Čitaj vse, potem se pa drži tistega, kar misliš, da je prav. Če pa ne moreš čitati vsega, se združi z drugimi, vsi skupaj boste lahko zasledovali vse stranke in njih delo. Tako združitev imajo naši člani v svojih organizacijah. Zato se ne boje ne klerikalcev, ne liberalcev, ne radikalcev, ne komunistov, ne enotne fronte propadlih koritarjev. Teh še najmanj, ker z vsemi petimi socialističnimi tedniki ne bodo mogli zabraniti, da čita delavno ljudstvo svoj »Naprej«.

Cankar pa ni želel niti slave, niti blaga. Ni šel k Nemcem, kjer bi bil imel oboje, temveč je mislil: moja mati in moji bratje hodijo bos, treba je izučiti se čevljarstva, narediti jim čevlje in jim jih obuti. Čeprav zastoni, čeprav me še ozmerjajo za to — najprej jih moram navaditi na čevlje, potem jih bodo pa kupovali.

Če bi mislil tako pravi čevljar, bi to ne bilo nič posebnega. V kratkem bi se ljudje navadili na čevlje in bi jih tudi radi dobro plačevali. Da je pa mislil tako pisatelj, to je nekaj prav posebnega, kajti ceniti knjige se naše ljudstvo ni naučilo tako, kakor ceniti čevlje. Čevlji te obvarujejo mraza, knjiga pa ne, kvečjemu če bi jo raztrgal in si v njen papir noge zavil, ali pa če bi si z njo peč zakuril. Toda cunje so cenejše in drva tudi! Kaj boš s knjigo? Oči si kvariš, pa petrolej žgeš po nepotrebnem, rajši pojdi spat, da boš jutri lažje delal, ali pa pojdi v gostilno, da se malo razvedriš! Nič rada te ne vidim tako resnega! Čemu vse premišljevanje? Ti ne boš sveta popravil!

Tako govorijo naše dobre mamice, ki so noč in dan, leto za letom, od 10. do 80. leta kar naprej samo garale, trpele in

+ Cela vrsta malh bo postavljena pri volitvah pred tebe in samo v eno boš vrgel kroglico. Ali ne čutiš potrebe poznati vse te malhe malo bolj natanko? Samo tisti se bo odločil po svoji volji, ki bo res poznal vse te malhe od zunaj in od znotraj.

+ Sodrugi se pritožujejo, odkod je dobil dr. Korunov »Rdeči prapor« njih naslove in če nimamo morebiti izdajalcev med seboj. I. seveda jih imamo in jih bomo imeli toliko časa, dokler se izdajstvo — ne bo več izplačalo. Če hočejo, dobe lahko naslove vseh Slovencev, pa naj pošiljajo svoj separatni in separatistični tisk vsem, toda plačal ga bo samo tisti, ki jim pojde na limanice. Tako velik pa ni prav noben fond, da bi mogel pošiljati časopise dolgo časa zastoni, tudi radikalni in vladni fond ne! Ko bodo pa advokati spoznali, da misli ljudstvo po svoje, ne bodo sploh nič več poskušali pošiljati mu svoje liste. Meni ne pošiljajo, tebi tudi ne bodo!

+ Slabo stojijo golouhovske šanse že v najbližji mariborski okolici. Zadnja »Voksstimm« priobčuje otožen proglas na delavstvo iz Studencev pri Mariboru, ki nič kaj ne mara za njenega kandidata prof. Favaja. Značilno je, da je soc. kraj. politična organizacija v Studencih bila prva, ki je za Mariborom potegnila proti pokrajinski organizaciji v boju za »čisti« socializem seveda. Sedaj se tamošnji »socializem« postavlja povečini za svojega ožjega voditelja, radikalnega boljševeka in radikalca Nachtigala. Mi se za njega v resnici ne bomo potegovali, čeprav nam golouhovska gospoda v svojih trobilih prepoveduje tudi to, da bi se postavljali proti njemu, češ, bomo že mi opravili. Konstatiramo pa eno, gospodje, ki so se z njim do zadnjega dogovarjali glede mandata, se nam ne zdijo merodajni, da bi se zdaj zgražali nad njegovim uskoštvo. Enakovredni bratje naj pometajo najprvo pred svojim pragom. Najmanj pa so upravičeni v imenu socializma apelirati na preostalo socialističnost tistega proletariata, ki so ga sami zvodili na kriva pota. Dokler bo njih socializem obstajal le v nekoliko gnojnega blatenja in zavijanja radi ljubega mandata, proletarijat ne bo imel zaupanje vanje in bo šel še nadalje za zabodami, kakor je priseganje na radikalizem.

stradale, da so dopolnile pičli zaslužek najprej očetu, potem možu, potem sinu. Če so si ukradle kakšno minuto, so skočile v cerkev tožit Bogu svojo bedo in prosit ga usmiljenja, ker so se bale, da ne bodo imele časa izpovedati se pred smrtjo, ker bodo morale hitro še zakrpati pravnukove hlačke ali pa kaj drugega. Še umreti ne bodo utegnile.

Čevlji koristi takoj, ko ga obuješ, knjiga pa šele leta in leta pozneje. Mrogokrat sploh ne boš imel nikake gnotne koristi od nje, tudi duševnih koristi morebiti ne boš opazil, zato bodo pa tvoji otroci imeli tem večje gnotne in duševne koristi. Pa tega naše od kapitalizma in klerikalizma izmozgane mamice nis, razumele in še ne razumejo, zato ne kupujejo knjig.

Vse to je Cankar natančno vedel. Vedel je, da so ljudje bos, da pa čevljev ne poznajo in zato tudi ne marajo. Da jih bodo pa spoznali, zato se je izučil čevljarstva in začel pridno delati čevlje in jih razmetavati po svoji domovini, ki je sladka in grenka obenem: sladka, ker potrebuje, grenka, ker ne mara.

(Dalje prih.)

= Finančni minister Stojadinovič se je v soboto pripeljal v Maribor. Finančni minister Stojadinovič v mariborskem okrožju kandidira. Takoj v zvezi z njegovim prihodom so se že raznesle govorice o podkupovalnih namenih radikalnih veljakov. »Jutro« n. pr. poroča, da je radikalni možakar dr. Pfeifer ponudil predsedniku obrtnega društva Novaku, prejšnjemu narodnemu sociju in sedanjemu liberalcu, 100.000 kron, če za radikalce zastavi svoj vpliv med obrtniki. Zvečer je vladna gospoda imela v hotelu Meran slavnostno večerjico, ki se je je udeležilo 80 oseb. Ko so se gospodje najedli in naspali, so šli v nedeljo shodovat v kazinsko dvorano, kjer so doživeli precejšnji neuspeh. Videti je torej, da tudi politika na denar in večerje dosti ne zaleže. Ljudstvo pač dobro ve, da podkupuje radikalstvo z njegovim denarjem in da žre od truda njegovih rok.

+ Delavci na plan! Surnik se krha. Ministrstvo za socialno politiko je na svoji konferenci, dne 3. marca sklenilo, da se sme delavni čas v rudnikih in industrijskih obratih podaljšati na 9 in 10 ur dnevno. V obrti velja v splošnem 10urni delavni čas. Za trgovine velja analogno 10, 9 ali 8 urni delavni čas. Tako! Brezposelnost velika — dobički kapitalistov »majhni«, zato je treba podaljšati delavni čas. Ne boš! Tudi tokrat bodo razredno zavedne organizacije prekrizale kapitalistični račun!

+ O vojnem ministru Pešiču govorijo, da odstopi, baje zato, ker se mu ni posrečila reorganizacija vojske. Za njegovega naslednika imenujejo generala Terzića. Vse to se pravi, da so šle milijarde, ki jih je sedanjí vojni minister zahteval in dobil, rakom žvižgat in da pojdejo isto pot nove milijarde, ki jih bo novi minister po dosedanjih praksah zahteval in dobil.

+ Sušak so naši v soboto zasedli. Italijani so obljubili, da izpraznijo ves III. pas do ponedeljka 5. t. m. Biograd v Dalmaciji so že izpraznili.

+ V Nišu se naša delegacija pogaja z bolgarsko zaradi ureditve obmejnih vprašanj. V soboto je bil dosežen že dober kos sporazuma, ker so Bolgari pristali na to, da smejo naše čete v slučaju potrebe zasledovati komitaše na bolgarsko ozemlje. Isto pravico bi imele bolgarske straže. Razen tega so se sporazumeli glede lastnikov, ki so državljani v eni, imajo pa posestva v drugi državi, in glede prostega gibanja na cestah v obmejnih krajih obeh držav. Ko so bila pogajanja že tako daleč, se je raznesla vest o novem vpadu makedonskih četašev na naše ozemlje, o boju med njimi in orožniki, o številnih mrtvih in ranjenih. Odgovorno za ta vpad delajo naši bolgarsko vlado, ki izjavlja da nima nad »makedonstvujušči« nobene moči. Listi pišejo o tem, da se utegnejo pogajanja razbiti.

+ Francoski teror v Poruhru. General Degoutte je odredil, da bo obsojena z občutno denarno kaznijo, vsaka občina ki izvrši zločin sabotaže. Občini Kattwig je naložil po svoji naredbi globo v znesku 1 milijon mark. Župan se je branil plačati — zaprl so ga in vzeli denar iz občinske blagajne. Sploh se kažejo Francozi čimdalje bolj »gospode«.

= Amerika je odklonila intervencijo v francosko-nemškem sporu. Amerika, ta »priatelj zatiranih narodov«, ždi že dober čas za zidom in čaka, kdo izide iz evropske politične zmede kot zmagovalec. Potem bo Amerika takoj vedela, kam se naj iz svojega čakanja odloči.

NAROČAJTE »KRES«!

Dnevne vesti.

Tiskarniško osebje v Belgradu se radi nesprejetih mezdnih zahtev pripravlja na stavko, ki utegne izbruhniti ta četrtek.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov **Peter Kozina & Ko., Tržič**, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloda na drobno in debelo, **Ljubljana, Breg 20.**

Maribor.

Alkoholna prepoved ob času volitev velja od sobote, 17. t. m. ob 6. zjutraj do ponedeljka 19. ob 11. dopoldne. Točiti smejo alkoholne pijače edinole kolodvorske restavracije, a le po eno šestnajstinko litra na osebo. — Ob tej priliki se je pobrigal magistrat za pijančevanje, ki se je po Mariboru tako razpaslo, z naredbo, da gostilničarji ne smejo dajati opojnih pijač notoričnim pijancem in že pijanim gostom in ne decij pod 16. letom. Ta naredba stopi v veljavo takoj — po našem mnenju pa bi jo izdal magistrat lahko že v predpustu.

Pasje znamke si morajo oskrbeti lastniki psov do 10. t. m. Po tem dnevu bo pse, ki bi bili brez znamke, polovil konjač.

Iz strok. gibanja.

Seja centralnega odbora kovinarjev se bo vršila v ponedeljek, dne 5. t. m. takoj po delu v društvenih prostorih Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Gospodarstvo.

= **Elektrifikacija prometa** izvršijo na Češkem. Na praških kolodvorih bodo takoj uvedli električne lokomotive za premikanje.

FR. ROJEC:

Nepoklicani vzgojevalec.

I.

Iz podlistkov »Boj za življenje in smrt« je razvidno, da smo imeli zastopniki neuradniških organizacij v O. Z. dovolj tehten vzrok za odklonitev predlagane zahvale Reisnerju, ki niti sam ni nikdar zanikal svojega zahrbtnega dela za naše maksimiranje. Moral bi biti pač brez vsake stanovske zavednosti, da bi ga mogli hvaliti za tako delo. Tudi vsak značilen uradnik bi na našem mestu storil kakor mi. Vendar so nam gotovi strankarski uradniki hudo zamerili.

Seveda, mi naj bi jim bili podrejeni in brez lastne volje tudi v svojih stanovskih in političnih zadevah ter naj bi s pasjo ponižnostjo sprejemali od njih za dobro tudi take in še hujše krivice, s kakršnimi so do zdaj nas obkladali! To bi jim bilo po volji. Da pa bi mi morali v taki suženjski odvisnosti kmalu poginiti, na to ne mislijo. Zato moramo misliti sami in se braniti.

Prvi je spustil svojo jezo na nas v članku »G dobri vzgoji« v »Našem Glasu« g. Joža Bekš. Za geslo je pod naslov zapisal iz Reisnerjevega pisma elegične besede: »In vi vsi skupaj niste znali v O. Z. tega preprečiti.« Potem je nadaljeval z lastnimi besedami: »Nismo ne znali in ne mogli, ker smo bili napram organizacijam nižjih uslužbencev že od nekdaj preveč dopustljivi in preveč koncilijantni. Tudi tedaj, ko je predsedoval O. Z. Maks Lileg. Človeško nemogoče pa je, da bi ob takšni koncilijantnosti napram posameznim

organizacijam O. Z. na čelu mogel vztrajati za delj časa kdorkoli...«

Sredi članka nas zafrkuje z navajanjem zgledov dobre vzgoje tako-le:

»Če ti odpove služkinja — sit venia — ali pa če ji odpoveš sam, ji napišeš v poselsko knjižico, da je bila marljiva in poštena. Običaj in takt zahtevata tako. Seveda je treba razločevati, da imajo to lastnost samo dobro vzgojeni ljudje. Češar pa ne pričakuj od nekaterih gospodov, ki sede v širšem odboru O. Z.

Zadnjega shoda O. Z., ki se je vršil 18. aprila l. l. v »Mestnem domu«, se nisem mogel udeležiti. Pravili pa so mi dobro vzgojeni tovariši, ki vedo, da so dostojni medklici dovoljeni pri vsakem shodu ali zborovanju, da so bili medklici tam čudne stvari. Predsednik shoda profesor Reisner jih je moral čuti, pa jih ni skušal preprečiti, ker je bil — preveč koncilijantem.«

V naslednjem odstavku zopet povdarja dobro vzgojo svojih uradniških tovarišev in se luhuje zaradi medklicev s temi-le besedami:

»Kdorkoli naj že bo, udeležniki shoda, dobro vzgojeni tovariši, so mi zatrjevali, da so medklici vzbujali stud, ki se mu očitno ni mogel ubraniti tudi prof. Reisner. To stoji!«

Pripomni mi ponovno, da je bilo uradniških udeležnikov kaj malo in da je bil med njimi tudi posebno dobro vzgojeni uradnik, ki je rekel: »Prav je hudičem!« Ta velekulturni vzklík je bil namenjen ubogim maksimirancem, zaradi katerih se je vršil shod. Zares dična vzgoja!

Bil sem pri shodu, a slišal nisem nič tako groznih in ostudnih medklicev, kakor se tu piše o njih. Če pa so res bili, zakaj jim ni nihče ugovarjal? Najbrž zato, ker so bili opravičeni. Tudi noben uradnik, pa naj bi bil še tako dobro vzgojen, bi ob taki priliki ne proslavljal z lepimi izbranimi besedami svojih nizkotnih političnih zatiralcev, če bi ga začeli tako barbarsko daviti, kakor davijo nas z maksimiranjem in drugimi nadlogami!

Konec članka se glasi:

»Morda sem s temi vrsticami zagnal plamenico v sod smodnika. Nič zato! Bolje je, da nimamo nobene Osrednje Zveze kakor pa tako, ki bi bila dostojnemu človeku v izpodtiko.

Teh vrstic ni napisal tajnik O. Z., ampak njen delegat in zastopnik društva davčnih uradnikov Joža Bekš.«

Ko je bil izšel ta članek v »Našem Glasu«, so mu ploskali po davkarijah. Kajpada ne z rokami, temveč z jeziki. Višji davčni upravitelj v Ljubljani je prišel v urad z listom v roki in rekel: »Dobro jim je povedal naš Jož!« Davčni uradnik na Gorenjskem pa je napram ubogemu poduradniku, ki mu iztrga iz rok maksimiranje vsak mesec čez 2000 K draginskih doklad, namenjenih za lačne otroke, morda spet ponovil svojo človekoljubno »šalo« z opazko: »Prav vam je, zakaj pa imate toliko otrok!« A višjega ljubljanskega uradnika, ki je pozneje zabrusil svojemu slugi v obraz očitek, da je za svoje delo še predobro plačan, je najbrž vzbudil Bekšev članek za izbruh te brezobrazne socialne okrutnosti. Vsi ti in še razni drugi podobni izrazi zavisti in mržnje naših uradnikov do nižjih uslužbencev pa so seveda popolnoma umestni in taktni, saj jim je narekovala njihova — dobra vzgoja!

Dozdevna Bekševa plamenica ni napravila med nami nobenega učinka. Klavirno je padla pred nas v — politično blato

in ugasnila. Nismo se prav nič razburjali in pospravljali na varno svojega smodnika, ker ga nismo imeli in ga še sedaj nimamo. Vemo in čutimo pa že dolgo vsi, kako je zastrupljeno naše ozračje v raznim političnimi aferami in da se v naši ljubi, a resnični Jugoslaviji povsod podreja strankarskim in osebnim koristim vse dobro in vzvišeno in tudi stanovski, narodni in državni dobrobit! Nadalje je nam tudi že dolgo znano, da je g. Bekš strasten in zagrizen političen strankar. Zato nas ni iznenadil njegov napad, ki ga je pač izvršil le kot Reisnerjev strankarski pajdaš očitno zaradi tega, ker smo predlog za zahvalo njemu zavrnili tako, kakor se je nam zdelo potrebno in umestno.

Tudi on ima lahko svoje politično pričanje kakor vsak svoboden državljani in se lahko po svoji volji prišteva h katerikoli stranki. To je njegova osebna zadeva in nas nič ne briga. Toda on je tudi tajnik O. Z. in kot tak bi ne smel zanašati svoje politike v društvo in gledati na nas tudi tam le s sebičnega strankarskega stališča!

Sicer se je sam zavedel, da ni bil poklican nas napadati v strokovnem glasilu O. Z. in se je na koncu članka opravičil z zatrdilom, da ga je spisal kot zastopnik društva davčnih uradnikov. Ali kdo naj bi mu to verjel? Njegovo stanovsko društvo nima nobene koristi in višje časti od članka in ga društveno vodstvo tudi skoraj gotovo ni naročilo, da si ga, ko je bil izšel, davčni uradniki po večini odobraval iz vzrokov, o katerih hočem spregovoriti pozneje.

G. Bekš je s svojim strankarskim člankom zoper nas v »Našem Glasu« le preočito pokazal, da so tudi njemu bolj pri srcu sebične strankarske zadeve kakor koristi O. Z. v članjenih organizacijah nižjih nameščencev. Zakaj kot tajnik te strokovne zveze bi se bil moral z vsemi svojimi duševnimi močmi zavzeti za to, da bi se bilo naše maksimiranje od strani O. Z. v svrhu ukinjenja že takoj v začetku kar najodločnejše obsodilo in v ta namen bi bil moral tudi sam spisati kak primeren članek na »Naš Glas« ali kak drug list. Toda za tako plemenito društveno in socialno pošteno delo ni imel ne volje in ne časa, pač pa se mu je zazdelo nujnejše in potrebnejše, da je zavihtel v svoji strankarski nestrpnosti proti nam svojo papirnato plamenico z njo opozoril javnost, na kako trhljih in šibkih nogah stoji njegova O. Z. in dal povod še drugim strankarjem za robate nadaljne napade!

»To stoji!« Ta točka pa se mi zdi tako važna in pomembna tudi za nas, da ne morem iti mimo nje dalje, dokler ne napišem pod tem naslovom še nekaj primernih razmotrivanj in pripomb.

Ne zamudite nobene prilike, širiti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Naprej«. Pridobivaj mu nove naročnike!

Dopisi.

Hrastnik. V nedeljo 25. februarja se je vršil protestni shod zoper pravilnik k zakonu o delavskem zavarovanju. Shodu je predsedoval s. Anton Werden, kot predsednik podružnice Unije Slov. rud. Kot podpredsednika je imenovala nezavisna org. s. Filip Gričarja, Zapisnikarja sta bila pa ss. Ivan Jazbec in Jože Alt. Shod je bil sijajno obiskan. Zborovalci so stvarno sledili poročevalcem. Glavni poročevalec je bil s. Böhm iz Ljubljane, ki nam je stvarno in temeljito od paragrafa

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

»Daj mi vode,« je prosil Hugon. France je stopil po prstih do omare, vzel petrolejko in zopet pogledal skozi vrata. Hugon je ležal na podu pokrit z rjuho do vratu. Njegov obraz je bil rumen in spačen od bolečine.

»Vode, vode!« je vzdihoval. Kremen je naglo skočil po kozarec in zajel vode iz škafe. Ko je Granitch pokusil vodo, je pričel zopet bljuvati. Skremžil je usta, iztezal vrat in telo se mu je krčilo. Iz grla mu je uhajalo mehko hropenje, in ko je obrnil oči proti Kremenu, so se v trenutku zaiskrile v sovravnem blesku in iz ust so prišle komaj slišne besede »Vidiš, kaj si mi naredil, prokleti, mali dihur?«

IX.

France Kremen v senci vojne.

Voz je došel in dva bolniška strežaja sta odnesla Hugona iz hiše. France je odprl okna, da se iznebi ogabnega dišanja po etru, potem je sedel z ženo do jutra in oba sta ugrabila, kaj se je pravzaprav zgodilo z malim leesvillskim avtokratom. Ko je Kremen pogledal v pest, v kateri je tiščal podariene bankovce, je videl, da jih je deset lepih, rumenih in na vsakem je tiskano število dvajset. Bankovci so predstavljali več denarja, nego sta ta dva ponižna človeka kdaj imela ali upala imeti v življenju. Res je bil krvav denar, to sta čutila — ali kaj bosta na boljšem, če ga zavržeta? France je modro zinil, ko je dejal ženi, da se dejanje — nerazumljivo dejanje — ki je bilo izvršeno tisto noč, ne da popraviti za ves denar, ki ga poseduje milijonar Granitch in zato smeta tudi onadva obdržati dvesto dolarjev.

Kremen je molčal, kakor mu je rečeno. Najbrže so molčali tudi vsi drugi, ki so imeli opraviti z zadevo, in časnikarskih poročevalcev ni bilo na kmete, da bi bili po svoji stari navadi vlekli človeku drob iz telesa — toda ko je France čez nekaj večerov obiskal znano prodajalnico ob križpoti, niso kmetje govorili nič drugega kakor o zasluženih kazni, ki je zadela sina tovarnarja Granitcha iz Leesvilla. Vest je potovala po bliskovo iz mesta v mesto po vsej Ameriki in menda po vsem svetu. Ljudje so se zgražali, ko so čitali kanibalsko novico — in socialisti so imeli novo sliko o morali milijonarjev. France se je zabaval, ko je slišal in čital o stvari. Vsakdo je imel drugačno povest. V nekem časopisu je bilo rečeno, da je soproj nezveste žene ujel mladega Granitcha v njegovem stanovanju in poklical zdravnika, ki je na mestu izvršil operacijo; drugi so pisali, da je bil tovarnarjev sin s silo odveden v bolnišnico, tretji pa, da je bil operiran v neki zakotni gostilnici ob deželni cesti, toda nihče ni omenil majhne hišice na kmetiji Janeza Kuterja, kjer se je tragedija v resnici izvršila. France je bil ponosen, da edini on ve perečo tajnost, dočim se vse ameriške klepetulje motijo. Ker je hodil sleherni večer

po novice v prodajalnico, je slišal, da je stari Granitch strašno rohnol, ko je zvedel, kaj se je zgodilo z njegovim sinom, in zagrozil je, da bo dal vse krivce zapreti v ječo. Kmalu nato je prišla vest, da je Hugon zapustil bolnišnico in izginil neznan kam. Ni ga bilo več. Mladi samosilnik ni več preklinjal stavkarjev v tovarni Empire in ni več vlekel za nos gledaliških igralk! Njegov oče je osivel v par tednih; njegova tovarna je sicer še dalje proizvajala granatne lupine za Rusijo, ampak stari Granitch ni mogel zatajati, da trpi pod težo gneva in sramote.

France in njegova žena sta imela dolga in burna posvetovanja, kaj da naredita s tistimi dvajsetaki. Kaj naj počneta z bogastvom? »Delavec« v Leesvillu je bil v denarni stiski in socialistična organizacija je bila pravkar izdala zadolžnice za majhen denar. France je hotel, da kupita zadolžnice in skušal dopovedati ženi, da boljše finančne investicije ni, kakor je delavski časopis. Toda Liza si ni dala dopovedati in zadolžnic nista kupila. Nato je Kremen opazil oglas neke oljne družbe, ki je ponujala delnice po nizki ceni; oglas je bil v socialističnem tedniku, torej ni bilo dvoma, da je pošten. A zopet je Liza prekrizala račun. Prosila je svojega idealističnega soproga, da naj izroči denar njej. Polovica je itak njenega, kajti ona je pošteno izvršila svoj delež. »Kakšen delež?« je vprašal France in ona mu je odgovorila, da je molčala — in kaj hoče še več?

Eliza Betusar je želela, da se denar shrani za podporo otrok, katerih bodočnost je zelo negotova. Kdo ve, kaj še pride, če zopet zapro propagandističnega očeta njenih otrok, kakor se je že zgodilo. Propagandistični oče se je končno udal in tedaj je Liza shranila denar na star ženski način. Zavila je deset bankovcev v kos platna, katerega je zašila na vseh koncih in potem si je ovila platno okrog členka na desni nogi pod nogavico. In denar je bil tam noč in dan, pozimi in poleti. Liza je bila banka, ki se je zdela sama sebi najvarnejša na svetu, banka, katera ne pozna panike ne finančne krize. Liza je bila srečna — srečna prvič v svojem življenju. Saj je imela dvesto dolarjev okrog členka svoje desne noge in ta zavest je grela njeno srce, razveseljevala njene oči in prijetno dražila njena jetra in želodec.

Kmalu je prišel čas, ko je bil France vesel, da je za enkrat kapituliral pred nazadnjaštvom svoje žene. Velikanska angleška ofenziva je utonila v blatu in v krvi ob reki Somme in ruska ofenziva se je razbila na kosce pred Lvovom. Istočasno je Janez Kuter pospravil jabolka v klet in poslal zadnje vozove koruze in buč na trg, nato pa je neke sobote zvečer, ko so krave že bile v hlevu in ko je stopil ves moker — lil je novemberski dež — v sobo, obvestil svojega najemnika Franceta Kremena, da je njegova služba potekla in da ga ne potrebuje več. France je ostrmel. Mislil je, da ima stalno službo, ko se je naučil kmetskega dela in pritožb ni bilo, da ni dober delavec. (Dalje prih.)

do paragrafa razložil nakane ministrstva za socialno politiko. S. Leskošek iz Celja nam je orisal nekaj slučajev, n. pr. pri tovarnarju Westnu, kako je te zlorabljal zaupniški aparat ter šikaniral zaupnike in jih od dela odpuščal, računajoč s tem, da udari pastirja in ovce se bodo razškrpale. Delavstvo je na to ogorčeno protestiralo. K besedi se je oglašil še s. Pokovec od neodvisnih, ki je tudi orisal nakane kapitalističnih intrig nakar je s. Leskošek prebral resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. — Rudar.

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti morete!

Ako ugotovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje nemorete dobiti, pro imo sporočite, takoj Vam sporočimo za Vas najugodnejše mesto, kjer se prodaja.

To je najboljši,
kar sem kdaj okušal!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za argnenje! Za ude! Za vrat! Za plavo! Za zobe! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zimi! V letu! Pri tisoč priložnostih pokaže se blagodelujoč, bolečine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljiv. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljši sredstvo te vrste! Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi vi rečete:

To je najboljši,
kar sem kdaj okušal!

MLINAR

srednje starosti, 12 let že nadmlinar, dobro verziran v umetnem ter štolmlinarstvu, v poslovodskem in samostojnem obratu. Razume se tudi dobro v ekonomiji in vrtnarstvu, zanesljiv ter trezen delavec, išče službe takoj ali pozneje. Naslov pri upravi »Napreja«.

Pridobivajte naročnike!

Skupaj s pakovanjem in poštnino stane:			
3 dvojnat ali 1 1/2	špecialna steklenica	24	dinarjev
12 dvojnatih	4 špecialne steklenice	84	"
24	8 špecialnih steklenic	146	"
36	12	208	"

KOT PRIMOT: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 dinarja in 3 dinarje; Elza-mentolni črtniki 4 dinarje; Elza-švedska tinktura za želodec 10 dinarjev; Elza-zagorski prsni in kašeljni sok 9 dinarjev; Elza-ribje olje 20 dinarjev; Elza-voda za usta 12 dinarjev; Elza-kolonska voda 15 dinarjev; Elza-šumski miris za sobo 15 dinarjev; Glycerin 4 dinarje in 15 dinarjev; Lysol, Lysoform 12 dinarjev; Kineški čaj od 1 dinarja dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 dinarjev; Elza-mrčesni prašek 7 dinarjev, strup za podgane in miši 7 dinarjev. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa. Na te cene se računa sedaj 5% doplačila.

Adresirati natančno na:

Evaen V. Feller, lekarnar
Stubica Donja Elzatrž št. 252, Hrvatsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Svila, čipke
modni nakit!

po zmernih cenah pri
A. ŠINKOVIC nasl'
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.